

VALMIERAS ĶĪMIKIS

VALMIERAS STIKLA ŠĶIEDRAS ROPNICAS IZDEVUMS

Iznāk kopš
1979. gada 25. oktobra

CETURTDIEN,
1990. gada 5. aprīlī

Nr. 14 (555)
Cena 1 kap.

Jaunā tehnika lenāk ražošanā

Ar gāzes plazmas pārklājumu

Mūsu laikraksta šī gada 15. marta numurā publicētajā intervijā ar rūpniecības galveno inženieri **ANDRI BRUTĀNU** «Pilnveidojot plaša patēriņa preču ražošanu, bija minēts, ka 17. cehā izveidots iecirknis metālu pārklājumiem ar plazmas strūklu palīdzību. Vairāki lasītāji lūdz plašāk pastāstīt par šo iecirkni. Lūk, ko mūsu korespondentam teica 17. ceha vecākais meistars **IVARS SCUKINS**:

— Sagatavošanas darbus jaunā iecirknā izveidošanai uzsākam jau pirms vairākiem gadiem. Oficiāli iecirknis nodots ekspluatācijā 1989. gada decembrī. Te uzstādīta universāla plazmas iekārta VPIV-8M. Jaunā iekārta domāta dažādu metālu detaļu, piemēram, vārstu, kronšteinu un citu virsmas atjaunošanai. Ir iespējams pārklāt detaļas ar ciet-sakausējumiem, leģētiem tēraudiem, bronzu, misiņu, varu un neorganisko materiālu. Šim nolūkam izmanto zemas temperatūras plazmas

strūklu — no 20 000° līdz 5000°C. Šajā strūklā metāla pulveris tiek kausēts un vienmērīgi pārklāj apstrādājamo virsmu.

Jauno iekārta izmantojam importētas tehnikas detaļu atjaunošanai. Piemēram, čehu mašīnām SKP-140 S₁-S₂ izņem nolietotas vārpstju asi, ar iekārta palīdzību atjauno, pēc tam atkal ievieto mašīnā.

Kā jau informējam lasītājus, plazmas iekārta tagad plaši izmantojam motobraucēju aizsargpuru presformu atjaunošanai. Šim

Lielu darbu jaunā iecirknā izveidošanā un iekārta apgušanā ieguldījis 17. ceha vecākais meistars **IVARS SCUKINS**.

gadījumā izmantojam alumīnija pulveri, ko ar strūklu palīdzību uzklāj presformu veidojošajai virsmai, pēc tam to attiecīgi apstrādā. Tā tiek iegūta blīva un bezporaina virsma.

Plazmas pārklāšanas metode rād arvien plašāku pielietojumu. Valmierā to pielieto arī Jelgavas remontu mehāniskās rūpniecības Valmieras filiālē, kur remontē lielgabalu traktorū mezģus. Tā ir visperspektīvākā detaļu remonta un atjaunošanas metode, kas ir sevišķi svarīga rezerves daļu hroniska trūkuma apstākļos. Plazmas pārklāšanas metodei ir ļoti plašas iespējas, ko mūsu rūpnīcā, diemžēl, vēl ļoti maz izmanto. Te vajadzīgs vai nu informācijas trūkums, vai arī inertiisms...

Sarunu pierakstīja
HERMANIS HERCBERGS
ANDA KAIMIŅA foto

Universālo plazmas iekārta jau kopš pirmajām dienām apkalpo operatīvo mehānizatoru **IVANS ANTOPOVS**. Viņa darbs nav viegls, jāiztur gan augstas temperatūras, gan troksnis.

ARĪ RAKT VAJAG AR PRĀTU

Ir pienācis atkal kārtējais pavasara darbu laiks teritoriju uzposānai un labiekārtošanai. Šajā laikā nevarēsim iztikt bez dažādiem rakšanas darbiem un atkritumu dedzināšanas. Tā kā rūpnieciskajā teritorijā ar to ir pieļāvta ar dažādiem pazemes tīkliem: kabeļiem, cauruļvadiem u. c., gribu atgādināt, ka rakšanas darbi, uguns-kuru kurināšana, smagu priekšmetu parveošana un novietošana, braukšana ar pašgājēju tehniku pa iepriekš nesaskaņotām vietām var izraisīt pazemes tīklu bojājumus, pat apdraudot dzīvību, kā arī iz-

saucot traucējumus normālam rūpniecības darbam. Lai tas nenotiktu, uzaicinām visus darba organizētājus un izpildītājus būt atbildīgiem un disciplinētiem pazemes izbūvēju aizsardzības noteikumu ieviešanā.

So darbu veikšanas un saskaņošanas atļaujas rūpnieciskajā un ap to izsniedz rūpnieciskā galvenā enerģētika daļā 2—3 dienas pirms darbu sākšanas. Ierodoties saskaņot rakšanas un citus darbus, līdz jāņem darba vietas situācijas plāni. Nepieciešamības gadījumā darbos jāpiedalās speciālam uzraugam. Šie nosacījumi attiecas arī uz rūp-

nīcības pārziņa esošiem būvdarbiem un citiem objektiem.

Uzaicinām visus pārlasīt rūpnieciskā direktora pavēli Nr. 1165, izdotu 1987. gada 17. decembrī un kura tika pret parakstu izsniegta visiem cehu un citu objektu vadītājiem. Šajā pavēlī izklāstīti sīki noteikumi komunikāciju aizsardzībai un strādājošo drošībai.

Esiet piesardzīgi un disciplinēti! Nebrauciet ar ekskavatoru un buldozeru tur, kur var iztikt ar lāpstu un grābekli.

JANIS PETERMANIS,
rūpniecības galvenais enerģētiķis

MASKAVĀ, KREMLI
PSRS PREZIDENTAM
M. GORBAČOVAM,
PSRS AUGSTĀKAJAI
PADOMEI,
PSRS VALDIBAI

Cienijamo Prezident!
Dzīva demokrāzija Austrumeiropā kļuvusi iespējama, pateicoties Jūsu personiskajam atbalstam.

Tāpēc mums ir jo nesaprotamāka draudu un morālā spiediena politika, kas šajās dienās tiek realizēta pret miermīlīgo Lietuvas tautu, kuras vienīgais «pārkāpums» ir vēlēšanās būt par brīvu saimnieku savā dzimtajā zemē.

Mēs, Latvijas iedzīvotāji, 428 Latvijas Tautas frontes Valmieras stikla šķiedras rūpniecības nodaļas biedri, ticam, ka PSRS demokrāzija un cilvēku tiesības sāks īstenoties tieši PSRS un Lietuvas attiecībās sarunu ceļā, uz savstarpējās saskaņas un sapratnes pamata.

ALDIS ZEIBOTS,
LTF rūpniecības nodaļas priekšsēdētājs

LIETUVĀ, VIĻŅĀ
LIETUVAS REPUBLIKAS
AUGSTĀKAJAI PADOMEI,
LIETUVAS REPUBLIKAS

AUGSTĀKĀS PADOMES
PRIEKŠSĒDĒTAJAM
cien. V. LANDSBERĢIM

Izsakām brālīgajai Lietuvas tautai savu atbalstu šajās vēsturiskajās dienās, kad plaša un varenā Padomju Savienība visiem spēkiem ar rupja spēka spiedienu un draudu politiku cenšas apspiest Lietuvas tautas centienus būt par brīvu un neatkarīgu saimnieku savā vēsturiskajā Dzimtenē.

Mēs, Latvijas iedzīvotāji, 428 Latvijas Tautas frontes nodaļas biedri Valmieras stikla šķiedras rūpniecībā esam solidarīgi ar Jūsu centieniem Lietuvas tautas labā, bet nākotnē arī visu Baltijas tautu labā.

Esiet stipri un nesatricināmi savā visu uzkrājušos problēmu mierīgās risināšanas ceļā!

ALDIS ZEIBOTS,
LTF rūpniecības nodaļas priekšsēdētājs

Mēs izejam pasaulē

Pirmajā — starptautiskajā

Kā jau rakstījām, Minskā notika starptautiskā izstāde «Kompozīcijas materiāli — 90», kurā tika eksponēta arī mūsu rūpniecības produkcija. Sīkāk par to lūdzām pastāstīt direktora vietnieku **ALDI RUDZITI** (attēlā):

— Šī bija pirmā starptautiskā izstāde, kurā piedalījāmies. Koncerna «Stekloplastika» izstādē bija savs stends, apmeklētāji tajā varēja skatīt arī 13 mūsu ražojumu paraugus.

Koncerna stends jutami atšķiras no pārējiem sava maksimāli noskaņotā, pārskatāmā informācijas ziņā. Par to paldies jāsaka maksimāli Honai Cirulei un galdniekam Guntim Kalniņam, kuri izstādes iekārtošanas darbos strādāja vairāk kā nedēļu. Viņi ieradās Minskā, iepriekš nebrīdināti par konkrēto darāmo un darbu apjomu, un uz vietas, strādājot dubultgaru darba dienu, paveica gandrīz neiespējamo: arī izstādes apmeklētāji mūsu koncerna stendu novērtēja atzinīgi. Te vēl gribu pieminēt, ka ar zemniekiem uz šādām izstādēm atved eksponātus, informāciju un stendus jau gatavus uzstādīšanai. Arī mums tas jāņem vērā, gatavojoties nākamajam reprezentablajam izstādēm.

Interesenti varēja iepazīties ar mūsu stikla lentām, audumiem, azūra sietu, 6. cehā ražotajam plāksnēm. Izrādās, ka līdz šim Padomju Savienībā tikpat kā nav bijis informācijas par stikla šķiedras ražojumiem, par to iespējamo pielietojumu. Tāpēc uzmanība mūsu produkcijai tika pievērsta liela. Par to interesējās dažādi PSRS zinātniskās pētniecības institūti un uzņēmumi, jo arī Padomju Savienībā plašuma liet stiklaplasti. Varam būt gandarīti, ka plašas pielietojuma perspektīvas ir mūsu audumam T-42-78, jo tā rašanās slodze ir 10 reizi lielāka nekā parastajam stikla šķiedras audumam. Interesi izraisīja arī tenisa raketes. Mūsu stendu atzinīgi novērtēja PSRS Minskā un naftas pārstrādes rūpniecības ministra pirmais vietnieks **Sergejs Golubkovs**.

Nodibinājām vairākus savstarpēji izdevīgus kontaktus. Piemē-

ram, kāda beļģu firma mums apsolīja laku un krāsu paraugus, kurus nākotnē varētu pielietot kultūrpreču ražošanā.

Secinājums, iemetot skatienu starptautiskajā izstādē un līdz ar to pasaules tirgus piedāvājums, ir viennozīmīgs: Padomju Savienībā ražotā produkcija kopumā, ar dažiem izņēmumiem, protams, nav spējīga konkurēt pasaules tirgū. Atceros, kā franču tirdzniecības firmas pārstāvis ar speciālu mikroskopu aplūkoja Sudogdas rūpnieciskā stikla šķiedras papīru, eļļotāja uzklājumu un momentā konstatēja, ka nav vērts sēties pie sarunu galdā. Kas attiecas uz mūsu rūpniecību, specializētās izstādēs, kur vien iespējama mūsu produkcijas demonstrācija, ir jāpiedalās, jo tikai tajās speciālisti var iepazīt tos produkcijas veidus, kurus savukārt viņi var pielietot mašīnbūvē, elektrotehniskajā, kabeļvadu un citās jomās.

Sobrīd sagatavoti eksponāti uz starptautiskajām izstādēm Seulā, Kopenhāgenā, Spānijā. Par savas rūpniecības nākotni, kas neapšaubāmi saistīta arī ar tirdzniecības kontaktu meklējumiem, jā rūpējas mums pašiem.

KURŠ?

Klāt arī pavasaris ar saviem darbiem un nedarbiem. Tos dara arī dārkopības kooperatīva «Gauja» biedri. Tiek tīrīts, dedzināts, cirsts un arī zāģēts. Jā, šoreiz tieši par vektoru zāģēšanu pie Vasilija Pavlova, Viktora Girevoja un Aleksandra Ivanova dārzņiem. Kāds šos

kokus — 5 bērzus un 1 priedi no zāģēja 22. marta pievakare.

Lūgums visiem, kas kaut ko var pateikt par šo koku zāģēšanu, piezvanīt pa telefonu 23716.

Visiem darziņu īpašniekiem būtu jāatceras, ka jāsamīnēko pa savu ierādoto plātību, tāpat viss lielais, kas novietots aiz žoga, nekavējoties ir jānovāc.

VILNIS VELDE,

Gaujas nacionālā parka vecākais inženieris

Talkās

Si pavasara talkās pārvaldes un cehu administrācijai darbinieki strādā teritorijas labiekārtošanas darbos. Pagājušās nedēļas nogalē pirmie darbus uzsāka 12 cilvēki no konstruktoru biroja. Viņiem sekoja galvenā metrologa un darba algas daļas, kā arī automatiskās vadības sistēmas dienesta darbinieki.

Saja nedēļā ārpus žoga teritoriju tirija un citos labiekārtošanas darbos strādāja administratīvi saimnieciskās daļas, kapitālās celtniecības, kadru daļas darbinieki un juristi. Darbi turpināsies arī visu nākamo nedēļu.

Apsveicam

Sirsniņi sveicam TKD kontrolieri **MARJŪ ALEKSANDROVU** jubilejā!

Draudzenes.

Ievēribai

12. un 13. aprīlī eđnicā «Vitriņu» notiks krāsoto Lieldienu olu izstāde. Visi laipni lūgti piedalīties.

22. aprīlī pl. 9 notiks 12. garāžu kooperatīva «Misas» biedru kopsapulce.

Pēc sapulces — talka teritorijas labiekārtošanai.

Kooperatīva valde

Viņi bija radioaktīvajā peklē

Pēc nepilna mēneša aprītes četri gadi, kad visu pasauli satricēja drausmīgā vēsts par aviāciju Černobīlas atomelektrostacijā. Mums nevienam nav noslēpums, kas tika runāts pēc avārijas un kas notiek patlaban. Bet mūsu lielvalstij toreiz tas bija vissīngarākais noslēpums. Gāja bojā cilvēki, ar radioaktīvām vielām tika saindētas miljāgas plātības, pilsētas, ciematī, upes un ezeri. Arī šodien vēl daudz kas tiek slēpts, taču, pateicoties vispārējās apvienības «Černobīla» aktīvajai darbībai, atklājas arvien jauni un jauni fakti, kas liecina, ka ir noticis noziegums pret cilvēci.

Pernā gada maijā Kijevas tika organizēta apvienība «Černobīla», bet 25.

novembri pirmā konferencē notika arī Rīgā, kur tika izveidota republikaniskā apvienība. Tās organizators un priekšsēdētājs ir **Sergejs Vilkovs**, kurš piedalījās avārijas sekū likvidēšanas darbos un kļuvis par 2. grupas invaļidu divdesmit astoņu gadu vecumā. Konferencē tika izveidots rajona apvienības, tai skaitā arī Valmieras, kurā ietilpst 136 cilvēki.

Visus šos gadus mūsu valsts černobīliešiem nevēlēja nekādu vērību, tāpēc esam spiesti paši cīnīties par savām tiesībām, panākt to, ko mums apsolīja, kad sūtīja uz radioaktīvo peklī.

Dārgie biedri, rakstu par visu to ne jau tāpēc, ka nevienam no jums nekā nezina. Gribu pievērst

jūsu uzmanību tiem cilvēkiem, ar kuriem jūs tiekaties gan darbā, gan sabiedrībā. Jūsu darba kolektīva strādā septiņi cilvēki, kuri pabijusi Černobīlā. Viņu skaitā ir arī saslimušie. Esmu griezies pie uzņēmuma administrācijas rakstiski ar lūgumu sniegt šiem cilvēkiem materiālo palīdzību. Saņemu atbildi, ka rūpniecīesot līdzekļu... Varbūt rūpniecības administrācija varētu organizēt sestdienas talku teritorijas uzkopšanai un nopelnītos līdzekļus pārskaitīt apvienības «Černobīla» rajona nodaļas reķīnā?

Bet pagaidām griezos pie jums, strādniekiem un speciālistiem, ar lūgumu atbalstīt mūsu fondu, cik atļauj jūsu ģimenes bu-

VLADIMIRS IVANOVŠ,
apvienības «Černobīla» priekšsēdētājs
Valmieras rajona

Laiki un likteņi

ZIGFRIDS VIDUSKALNS

PĀRDZĪVOTAIS UN IZSĀPĒTAIS

(Turpinājums. Sākums 29. marta «Valmieras Kīmiķi»)

Slimnīca mani ievietoja palātā. Bijam daudz cietuso, un visi gaidīja kādu palīdzību. Kas dzīvotāji ar cerību izstāties, tas varēja būt priecīgs, — varbūt drīz tiks mājās. Vareja ar gulsojājiem kaimiņiem kaut ko parunāt, dalīties atmiņās un domās par savu ģimeni, tuviem cilvēkiem un mājām. Bet lielākā daļa bija smagi ievainoti, par daudziem varēja domāt, ka varbūt tepat gulēja viņi jāpāleik...

Beidzot pienāca arī mana kārta gulties uz operāciju gaida. Visu šo laiku biju sadrumis un krengīgs, ka kāju var noņemt, ka visu mūžu būs jaklābo ar vienu kāju. Bet tā nenotika. Līdz šai dienai esmu pateicīgs tiem gudrajiem un sirsnīgi labestīgajiem ārstiem, kas mani sadakterēja.

Pēc operācijas ķirurģs pienāca pie manas gultas un parādīja no kājas izņemto lodī, sacīdams, ka tā esot vācu municijas lode un ka tas varējies gadīties, ka mani sašāvuši vācieši. Cik nu vien ļabi varēdams, centos viņam visu paskaidrot un pastāstīt par saviem piedzīvojumiem pie savam mājām. Latvijā. Viņš man laikam noteicēja, jo stāstīju tiru patiesību. Viņš ilgi mani skatījis un vēl pabrinājis, ka esot palicis dzīvs. Vēl pēbilda, ka tas jau esot cilvēka liktenis: dzīvot vai mirt.

Arstēšanās slimnīcā man bija paredzēta līdz pavasarim. Kas noticis Latvijā pa šo laiku, — to nezinaju. 1945. gada februāra beigās dzirdējam vēsti, ka no slimnīcas visdrīzākajā laikā visiem, kas vien varētu pāleik, būšot jāiziet. Visbriesmīgākā neziņa bija tiem cilvēkiem, kam te slimnīcā jāpāleik gulot. Atceros to tāpat kā pārdzīvoto Piebalgas mežā pēc briesmīgās uzlidojuma. Mūs, divus puīsus, sūtīja uz 15. divīzijas pozīcijām.

Mans liktenis biedrs pēc dienesta pakāpes bija seržants, un vēlāk viņš tika komandēts uz citu daļu, bet man, karēvīnam, bija jāpāleik pie kādas kaujas grupas, kuru vadīja vācu virsnieks.

Bet no slimnīcas mēs abi kopā devāmies uz savām kaujas vienībām, mums teica, ka kājam būs jānotiek liels gābals. Tā arī gājām. Bet tad kādā mežā nomaļē dzirdām akordeona skaņas un dziesmu «Tri tankista». Ko nu lai dara? Varbūt iet tuvāk un padoties? Katram mums bija pa mazkalibrā šauteni, ko bija iedevis vācu virsnieks. Bet mans celabiedrs sāka: — Labāk gan ne, iesim tālāk paši savu ceļu.

Un tā mēs soļojām tālāk. Mūsu ceļu apgaismoja hāla mēness gaismā. Gājām mierīgi pa sniegotu lau-

ku, apmēram kādus trīs kilometrus, pēc kartes reķinot. Un tad klāt bija mums norādītā kaujas vienības apmetne. Mūs iedalīja kaujas grupā.

Tūlīt jau klāt arī puskants, un iešana tālāk nav paredzama. Mazā mežā nostūrī starp slaidām priedēm un dažiem krūmu puduriem atrodam kartes sev guļas vietas. Ir jau marts, dienās te diezgan silts, bet nakts joprojām aukstas, apmēram — 10°. Mēs atradāmies netālu no Treptovas pilsētas, kur jau notika kaujas. Nakti posteni stāvo, varēja redzēt deģeros pilsētu, dzirdēt dārdosus artilērijas šāvienus un granātu sprādzienus. Un to visu redzu un dzirdu jau pirmajā naktī pēc iznākšanas no slimnīcas. Kas te vēl diennā nenotiek!

Dienai doties, saņemam komandā austos tuvāk pilsētai, kur nakti bija notikusi kauja. Ta kā auksto nakti bijām pavadījuši mežā zem priedēm, stāvot vai gulot uz zemes, no rīta ļoti griežas est. Uz zinām, ka pilsētā vēl atrodoties kāda karaspēka daļa, no kuras mēs esot atkarīgi. Mūsu grupas virsnieks ar divpadsmit vai vairāk vīriem, to vidū ir arī es, ejam tuvāk šai sagrautajai pilsētai. Turpretī piepilsētās mājīgas visas palikušas neskartas.

Mūs sadala pa divi trīs vīri grupiņās un atstāj dežurēt katru pie paša mājīgas. Mūs, divus apmēram viena vecuma puīsus, sūta uz atāllāko māju. Abi soļojām un runājām par šausanu, jo bija pavēlēts, ka vienreiz jāizšauj, ja krievi tuvojas: — Kurš pirmais šausim? — Nu tad jau redzēs, kurš pirmais krievus ieraudzīs.

Un tā runādāmies ejam pa līdzēno lauku. Bet te pēkšņi mūsu priekšā paveras kāda neliela grants bedre, apmēram pusotru metru dziļa un 20 metru gara. Izbrīnīti apstājamies un nezīnām, iet tālāk vai palikt tepat: bedrē ieraugām kādus divpadsmit ar kaujas ierociem bruņotus vācu virsniekus un karēvīnus. Katram no viņiem uz muguras sakabinātas granātas, redzam durķļus un pistoles. Uz bedres malas uzstādīti vairāki ložmetēji. Bedrē manām arī dažas fauspatronas, kas domātas prettanku aizsardzībai. Nu, domāju, šitie gan cinīsies uz dzīvību un nāvi.

Dodu draugam zīmi, ka jālaiž prom, un jau pasperam soli, kad atskan kļiedziens: — Ne soli, ja iesit, tūlīt nosaušim!

Gados vecāks vīrs ar sirmu galvu bez cepures un uz mūsu pusi pārverstu automātu atkal aizgriezās uz bedres pretējo malu, vēl uzsaucdams, lai tūlīt kļojot pie viņiem bedrē iekšā. Bet mēs abi stāvam kā sasaluši. Nu bet cik ilgi tā stāvēsim, saku pārniekam:

— Iekšā nekāpsim, gulsimies te pat, kur stāvam.

Nolaižāmies garšļaukus. Un tūlīt, pēc dažām minūtēm, no labās puses bedrē piebrauc krievu bruņā mašina. Nevienam to agrāk nemanījām. Kā no gaisa būtu nokritusi. Un pat ja būtu manījuši, mēs tāpat ar savām mazkalibrā šautenēm neko nebūtu varējuši izdarīt. Mašina apstājas bedres malā, no tās izlec kāds dūšiga auguma vīrs ar apmetni uz pēciem un nostājas turpat bedres priekšā. Mierīgi vērodams apbrūnotos vācu karēvīnus, viņa rokā lenam darbojas zem apmetņa. Tad pazib auomāts, un nākamajā momentā atskan šāviena kārta gar visu bedres malu. Pretšāviena nebija neviena, un tūlīt atskan arī otrreizējie šāvieni. Tad, britiņu noskaņoties, šāvējs nobēr vēl trešo automātu kārta. Visapkārt iestājas klusums.

Pacēlīs galvu, drošsirdis ierauga bedres pretējā malā vēl divus kustāmie. Tie esam mēs. Pacēlīs automātu, viņš uzsauc: — Kto vi takijē?

Mēs abi reizē iesaucāmies: — Latīši!

— Latīšē mi ne streļajem. Iģiķe sjud!

No lielā prieka, ka esam palikuši dzīvi, uzlecām kājas un, ķerdami savas šautenes, veikli ejam tuvāk krievam.

— No tolko bez oružijē! Iemetam savas šautenes bedrē un ejam pretī atkal savam liktenim. Izstāstam viņam visu, ko esam pa šo mazo britiņu pārdzīvojuši.

Tā kā krievu valoda man padēvās labāk nekā vācu, man kādu laiku vajadzēja palikt pie krieviem par tulku, līdz radās labāks valodas zinātājs. Vēl ilgi visi runāja un brīnījās, kā tas varēja iznākt, ka no bedres neatšķanēja nevienš šāvieni. Acimredzot vācieši bija nobijušies. Atceros vēl to brīdi, kad sācīju savam biedram pie bedres laukā vidū:

— Cik labi, ka mēs neielecām pie viņiem tai bedrē!

— Jā. Tad mēs arī vairs dzīvi nebūtu.

Kur šodien ir mans cīņu biedrs, to nezīnu. Laiks aiznes sev visu līdzi mūžībā, paliek tikai atmiņas... Sis sāpu, ciešanu laiks bija jāpārcēla kā vienā, tā arī otrā pusē fronti.

Vaciņā esot, bija arī iespēja aizbraukt uz Ameriku. Reiz, kad soļojām pa ceļu, mums blakus pieturēja dažā tanki, un mēs dzirdējām uzaičinājumu: — Kurš vēlas braukt pāri jūram, — aizvedsim!

Nē, mēs negribējām. Tad lūkas aizcirtās, un tanki izgaisa tālumā. Lai cik man grūti un smagi Vaciņā

klājas, es tomēr griebeju tikt atpakaļ savā dzimtenē Latvijā.

Drīz vien pēc satikšanās ar krievu karavīriem nokļuju nometnē Grodnā. Tur bijām visādu tautību cilvēki, pāri par pieciem tūkstošiem. Tas jau bija 1945. gada aprīlis. Karš vēl nebija beidzies. Nometnē vajadzēja arī strādāt, darbu bija daudz.

Reiz kāds komandantūras virsnieks meklēja piecus vīrus, kuri ar pagūmiem varētu doties uz netālo pilsētīņu pēc produktiem. Arī es pieteicos. Pirms došanās ceļā visi zverējām uzticību: cinities, lai kas arī ceļā negadītos. Tā kā tika pieļauta varbūtība, ka no mežā mums kāds varētu uzbrukt un nolaupt produktus, mums katram izsniedza savu automātu. Tomēr ceļā nekāš jauns neatgadījās, dūšīgi beļģu zirgi naski rīkoja pa gludo asfaltēto ceļu. Vezumi bija diezgan smagi. Māsois bija milti, cukurs, putraini. Vakarā zirgi bija nosvīduši, un arī mēs paši ne mazāk noguruši. Savu darbu bijām godam izpildījuši, pierakstījamies komandantūrā un nodedam ierocus. Virsnieks, cik atceros, man solīja, ka pierakstīšot armijā kā dienesta darbinieku. Bet katrā nākamā dienā atkal nāca ar saviem nometnes nolikumiem, virsnieks aizvien norīkots dažādos komandējumos, un mana iespējamā drošā nākotne izpalika.

Saulainais maijs ar gaisājam uzvaras dienām pagāja nemanot. Dziedāšana, dejojāšana un priecāšanās jau īpaši patika mums, jauniešiem, bet vislielākais prieks visiem bija par to, ka beidzot šis lielais, nolādētais karš ir beidzies.

Bet nu bija jāsak domāt par to, kā tikt atpakaļ uz mājām, uz Latviju. Visupriemārtārtām vajadzēja sākt strādāt. Vasara aizgāja ātri. Mums, jaunajiem pušiem, darbs bija stacija, lādējām vagonus. Sep, tembrī no Maskavas ieradās kāds ģenerālis, kurš norīkoja mūs braukšanai kaut kur tālāk uz Krieviju. Būšot jāstrādā fabrikās, rūpniecības uzņēmumos. Ap divi simti cilvēku, katrā preču vagonā pa 40, tikām sūtīti uz Sverdlovskas apgabalu.

Ceļš bija ilgs un grūts. Beidzot nonācām galā. Nosatūli, nemazģājusies un neēduši tumsā atrodām savas jaunās mājvietas — barakas. Esam nonākuši Serovā. No «ceļojuma» kas bija ildzis trīs nedēļas, atpūtamies, kā trās varēdams, pa 7 vai 8 cilvēkiem istabā. Vēlāk iekārtojāmies ērtāk. Otrā dienā mūs iepazīstināja ar darba vietām metalurgiskajā rūpniecībā.

Es nekādā lielu rūpniecību nebiju redzējis, tā kā maņ bija arī interesanti vērot visu, kas te notika. Dzelzs rūdu vedām ar zirgiem īpašos truļos, svēram rūdu, tad pa 100 kg katrā trulī ar liftu uzēla pie krāsns lūkas, kur rūdu pēc kāda laika sabēra krāsns.

Laiki un likteņi

ZIGFRIDS VIDUSKALNS

Dzelzs rūdu un citus izrakteņus cauru dienu vedām pie krāsniem. Kādreiz bija tā, ka pat zirgs bija nosvīdies, neraugoties uz auksto laiku, kad termometra stabīgš rāda krievni zem nulles. Ko zirgim deva est, neredzēju, bet katrs strādnieks saņēma pa 300 g maizes un šķīvīti zupas. Izlīkšana bija diezgan kņapa. Strādājām trijās maiņās. Cik nu bija tas brīvais laiciņš, to izmantojām, lai pagulēt, atpūstos vai aizietu uz tirgu nopirkt kādu kukulīti maizes, kas toreiz maksāja 100 rubļus. Ja grieģēti nopirkt ko trek-nāku, šķēlīti spēka vai gabalīņu gaļas, tad otrs simts jau pagalam. Ja bija jāpērk apavi vai kāds drēģņu gabals, tad naudiņa bija ļoti, ļoti jātaupa. Alga bija atkarīga no plāna un normas izpildes, apmēram 300 līdz 500 rubļu mēnesi.

Grieģēs būt stipram un izturēt līdz galam, līdz beigsies pārbaudes laiks Urālos. Daudzi puīši no mums neizturēja. Daudzi smagi saslima, zāju nebija, medicīniskā palīdzība bija vāja.

Es tomēr sagaidīju ilgi gaidīto un laimīgo brīdi, kad kadru daļa varēja saņemt savus dokumentus un doties uz dzimteni. Mājup braucu visādā — gan preču vagonos, gan lopu vāģos, ar novalkatu un saplēstu vatenīti mugurā, bet lielais prieks sirdi nav apkrāstāms, ka esi atkal Latvijā, apra sētā, laukos un plāvās, kur dzeltenās puresnes zied.

Kad tiku Rīgā, četras stundas vajadzēja staigāt pa staciju, līdz samēkleju vilcieni, kas dosies caur Cēsvaini uz Gulbeni. Protams, tas bija preču vilciens. Jau laikus sataisījos uz arī lēksanu Cēsvainē, jo mazākās stacijas vilciens ar kravu nepieturēja.

Lai gan biju izsalcis un nosalis, arī no ejošā vilciena bija jātiek, — dzīvot var mirt, tālāk braukt vairs nav spēka. Uzķāpijs uz platformas, mazliet ieskrējos un lēcu. Nākamajā mirklī jau biju uz zemes, dzīvs un veselš, neko nesalāuzis un nesasitis. Tagad es beidzot jutu, ka esmu mājās.

Tas laiks jau sen ir aiztecējis, un šodien es vienkāsi esmu laimīgs, ka dzīvoju, ka varu vēl strādāt un būt noderīgs. Savu ciešanu aprakstu grieģu beigt ar Ģunārā Treimapa vārdiem: Es katram tautas solim. Savu blakus lieku... Es ticu: ir Laimes nolikts Brīvībā būt un iekust.

Kopš 1966. gada februārā ZIGFRIDS VIDUSKALNS strādā rūpniecības remontu mehāniskajā dienestā.

Redakcija izsaka autoram pateicību par šīs viņa dzīves lappuses atklāšmi un aicina arī citus strādātājus rakstīt par pieredzēto un pārdzīvoto.

Redaktore V. LEJSTRAUTA